

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia 2011 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości wynagrodzenia
i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym**

Na podstawie art. 98¹ § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹.) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym (Dz.U. Nr 239, poz. 2018)

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478 i Nr 183, poz. 1538.

po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

„§ 3a. Jeżeli podmiotem uprawnionym do przeprowadzenia mediacji jest podatnik podatku od towarów i usług, stawki określone w § 2 ust.1 i 2 podwyższa się o stawkę podatku od towarów i usług, przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu wykonania tych czynności.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego *rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym* (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), zwany dalej „projektem” ma na celu zapewnienie mediatorowi świadczącemu usługę mediacji na zlecenie sądu, wynagrodzenia powiększonego o kwotę podatku od towarów i usług.

Przepis art. 183² k.p.c. stanowi, że mediatorem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, korzystająca w pełni z praw publicznych, zaś organizacje społeczne i zawodowe mogą prowadzić listy stałych mediatorów oraz tworzyć ośrodki mediacyjne. Tak więc ustawa dopuszcza formalnie wykonywanie czynności postępowania mediacyjnego przez każdą osobę fizyczną, nie stawiając szczególnych wymagań, co do wiedzy i kwalifikacji tych osób. W praktyce, z uwagi na zawilość materii sporu gospodarczego, cywilnego czy rodzinnego, mediacja w sprawach cywilnych, gospodarczych czy rodzinnych prowadzona jest przez przygotowane do tego w sposób profesjonalny osoby – z listy stałych mediatorów. Ich zadaniem jest przecież zarówno pomoc stronom (uczestnikom lub potencjalnym uczestnikom postępowania sądowego) w rozwiązaniu ich sporu jak i w sporządzeniu ugody, która po jej wykonaniu lub zatwierdzeniu przez sąd ma moc prawną ugody zawartej przed sądem i stanowi podstawę do zakończenia formalnego postępowania.

Projekt wprowadza regulację dotyczącą podwyższenia należności za usługę mediacyjną o stawkę podatku od towarów i usług, przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu wykonania tych czynności.

Obecnie brak jest podstaw dla dokonywania takiego podwyższenia wynagrodzenia, wobec braku stosownej podstawy prawnej. W analogicznej sytuacji świadczenia usług na zlecenie sądu przez biegłego, ustanowionych z urzędu adwokata i radcę prawnego, przepisy przewidują podwyższenie przez sąd opłaty o stawkę podatku VAT, przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tym wynagrodzeniu. Regulacje te zostały wprowadzone następującymi aktami prawnymi:

- art. 1 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie dekretu o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz.U. Nr 221, poz. 1739) – w odniesieniu do wynagrodzenia biegłych;
- § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 października 2005 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 219, poz. 1872) – w odniesieniu do adwokata ustanowionego z urzędu;
- § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 października 2005 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 219, poz. 1873) – w odniesieniu do radcy prawnego ustanowionego z urzędu.

Należy podnieść, że nie istnieją żadne racjonalne argumenty, przemawiające za zróżnicowaniem, w sferze podatkowej, wynagrodzeń uzyskiwanych w opisanych okolicznościach przez biegłych, adwokatów i radców prawnych względem wynagrodzenia za przeprowadzenie mediacji, będącego należnością mediatora za świadczenie usługi mediacyjnej, prowadzonej na zlecenie sądu.

Nowelizacja przyczyni się zatem do ujednoczenia zasad obliczania wynagrodzenia osób profesjonalnie świadczących usługi na zlecenie sądu, zapewniając spójność systemową w tym zakresie.

Nie tylko od wynagrodzenia, ale także od wydatków, mediator sądowy obecnie powinien odprowadzić podatek VAT, gdyż koszty te nie zostały wymienione w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.), jako podlegające zwolnieniu od podatku VAT.

Na uwagę zasługuje również fakt, że równolegle prowadzone są także prace nad zmianą rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych (Dz.U. Nr 212, poz. 2076, z późn. zm.), których celem będzie podwyższenie należnych rzecznikowi patentowemu za udzieloną z urzędu pomoc prawną opłat o kwotę podatku od towarów i usług.

Wprowadzenie regulacji zaproponowanej w projekcie jest więc konieczne dla uregulowania kwestii opodatkowania podatkiem VAT wynagrodzenia mediatora w postępowaniu cywilnym oraz zachowania spójności systemowej.

Ocena skutków regulacji

1. Cel projektowanej regulacji

Celem rozporządzenia jest uregulowanie kwestii opodatkowania podatkiem od towarów i usług należności powstałych z tytułu przeprowadzenia mediacji oraz zbudowanie spójności systemowej w zakresie opodatkowania podatkiem VAT czynności prowadzonych na zlecenie sądu.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na podmioty uprawnione do przeprowadzenia mediacji oraz strony – uczestników postępowania mediacyjnego.

3. Konsultacje społeczne

Projekt będzie poddany konsultacjom z prezesami sądów apelacyjnych i okręgowych, Stowarzyszeniem Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniem Sędziów Sądów Rodzinnych, Stowarzyszeniem Sędziów „Themis”, Społeczną Radą ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości, organizacjami zrzeszającymi mediatorów, w tym Polskim Centrum Mediacji, Dolnośląskim Ośrodkiem Mediacji, Stowarzyszeniem Mediatorów Rodzinnych, Stowarzyszeniem „Partners”, Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Projektowane rozporządzenie zostanie zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej (na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości www.ms.gov.pl) zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. Nr 169, poz. 1414).

4. Skutki społeczno-gospodarcze oraz finansowe rozporządzenia

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa części 15 „Sądy powszechne”. Podwyższenie należności mediatorów z tytułu prowadzenia postępowania mediacyjnego o wartość podatku od towarów i usług (23%) obciążą strony sporu, które zdecydują się na uczestnictwo w mediacji (art. 183⁵ k.p.c.). Choć mediacja odbywa się ze skierowania sądu, za mediację prowadzoną w postępowaniu cywilnym płacą same strony, a wynagrodzenie mediatora jest formą kontraktu zawieranego przez mediatora i strony przed rozpoczęciem mediacji.

Projekt nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki, funkcjonowanie przedsiębiorstw, rynek pracy, sytuację i rozwój regionalny. Nie powoduje także skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

5. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia projektu leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji określonej w przepisach *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz.U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).